

Editor amagat

El *Diccionari de literatura catalana* d'Enciclopèdia Catalana desconeix que l'escriptor Eusebi Isern i Dalmau (1896-1981) va fundar i dirigir la Biblioteca Catalana d'Autors Independents, BCAI, editorial que, entre 1933 i 1936, va publicar dos llibres de Josep Pla.

Fan comèdia amb Dant

És un missatge en clau? És una frivolitat del redactor anònim? L'entrada "Les traduccions de la Divina Comèdia al català" d'*Enciclopedia.cat* s'obre amb aquesta reflexió: "La política divideix els ànims dels ciutadans." La frase fins i tot s'utilitza –més misteri, encara– com a subtítol en l'índex dels articles relacionats amb l'obra de Dant. Això al marge, l'article s'atura en la traducció de Josep M. de Sagarra, tot i que l'entrada dedicada a Joan F. Mira comenta que, com a traductor, destaca, en primer lloc, la seva versió "de *La Divina Comèdia* (2000, premi de la Crítica Serra d'Or, del Ministeri de Cultura de l'estat espanyol i Medalla d'Or de la Ciutat de Florència)."

Postres de músic desafinades

Lluís Hernández i Sonali (*Descobrint Mercè Rodoreda*) diu que un amic l'anima a xerrar durant un àpat perquè no mengi, però ell li contesta que "no et funcionarà, perquè ja trobaré la manera d'anar picant, entre sintagma i sintagma, no pateixis." I a més, continua, "vam demanar fruites seques de postres, que és una cosa que permet de menjar mentre toques un instrument." Home, serà si toques el piano a una sola mà... Es deu pensar –si que desafina!– que les fruites seques es diuen postres de músic perquè les mengen mentre toquen.

Faràndula poc teatral

El DIEC2 manté que la faràndula s'aplica només a la colla de comedians ambulants. Ignora que també pot aplicar-se al món teatral i de l'espectacle.

Recuperat un llegendari inèdit del 1926 que forma part del tresor folklòric del Ripollès

Sota l'orientació i l'empenta de l'escriptor Rossend Serra i Pagès (Barcelona, 1863-1929), va formar-se a Ripoll, durant les primeres dècades del segle XX, un important grup de folkloristes. De forma col·lectiva o bé individual, aquells catalanistes romàntics i lletraferits van publicar revistes (*Scriptorium*, font lingüística del Moll), van recollir llegendes i cançons i fins i tot van fundar un museu, l'Arxiu-Museu Folklòric de Ripoll.

Josep Ribot, l'any 1926, quan acabava d'escriure el recull *Llegendes del Ripollès*, llibre que ara deixa de ser inèdit.

Molts dels treballs es van convertir en volums de gran valor documental. Per exemple, les monografies de Salvador Vilarrasa *La vida dels pastors* i *La vida a pagès*. O bé el *Cançoner del Ripollès*, que el Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès va editar ara fa deu anys a cura de la musicòloga Maria Antònia Juan i Nebot i del filòleg Jordi Mascarella. Però encara hi havia més tresors per rescatar.

L'any 1915, el dibuixant i pintor Josep Ribot i Calpe (Barcelona, 1888-1974) –fill de pare gironí i mare valenciana– va entrar en contacte amb la colla de folkloristes ripollencs arran d'una excursió a Ripoll i es va oferir a fer una renovació de les capçaleres dels periòdics editats a Ripoll. A partir d'aquest moment, es va convertir en el dibuixant del grup, però també en l'il·lustrador de tota mena d'impresos locals, com els programes de les festes majors, goigs i fulls parroquials.

La colla ripollenca encomanà al dibuixant la dèria folklorista i així, el 1924, estimulat per un concurs promogut per Serra i Pagès, va elaborar un llegendari que va il·lustrar amb dibuixos i gravats. El recull, *Llegendes del Ripollès*, va obtenir l'any 1926 el premi més ben dotat del concurs, però no va poder veure'l editat mai. Ara, més de trenta anys després de la seva mort, acaba de ser publicat pel Centre d'Estudis Comarcals, en una edició enriquida amb un pròleg de Jordi Mascarella i una presentació de Domènec Ribot, historiador i crític d'art, nét de Josep Ribot.

L'obra formava part del Llegendari Popular Català promogut per Serra i Pagès fins a la seva mort, projecte que gaudia del mecenatge de Rafael Patxot i Jubert. El benefactor també finançava els treballs del *Cançoner Popular de Catalunya*. Com se sap, el 1991, els documents i materials del Llegendari i del *Cançoner* van ser dipositats a l'Abadia de Montserrat, inclòs el recull del dibuixant Ribot.

El recull consta de 140 relats i 30 il·lustracions. La majoria de relats són breus, però, en contrast, sorprèn la riquesa de la balada d'*El Comte l'Arnau*: ell també devia quedar sorprès per la riquesa de la balada, tal com es recordava a la comarca, malgrat els segles escolats. Anys després, un estudiós ben format, nascut com ell fora del Ripollès, també se'n va sorprendre: Josep Romeu i Figueras.

Josep Ribot utilitza fonts orals i impreses per mostrar, apunta Mascarella, l'atavisme d'una muntanya que, ja tocada de la industrialització, no existia fora de les reivindicacions folklòriques, i per exagerar la nota del primitivisme pagès, que contribueix a destruir el patrimoni per avidesa o enveja.

Lluís Bonada